

REGELE LUMII

Muhammad Ali
și ascensiunea unui erou
american

DAVID REMNICK

Cu o introducere de
SALMAN RUSHDIE

PREDA PUBLISHING
DISCOVER THE STORY

CUPRINS

Introducere de Salman Rushdie	11
Prolog: În Michigan	17

PARTEA ÎNTÂI

1. Faust	27
2. Două minute și șase secunde	53
3. Mr. Fury și Mr. Gray	69
4. Las Vegas	95

PARTEA A DOUA

5. Hoțul bicicletei	107
6. Exuberanța secolului XX	125
7. Secrete	153
8. Publicitate	173

PARTEA A TREIA

9. Crucea și Semiluna	191
10. Vânătoarea de urși	201
11. „Înghițiți-vă cuvintele!”	213
12. Schimbarea	235

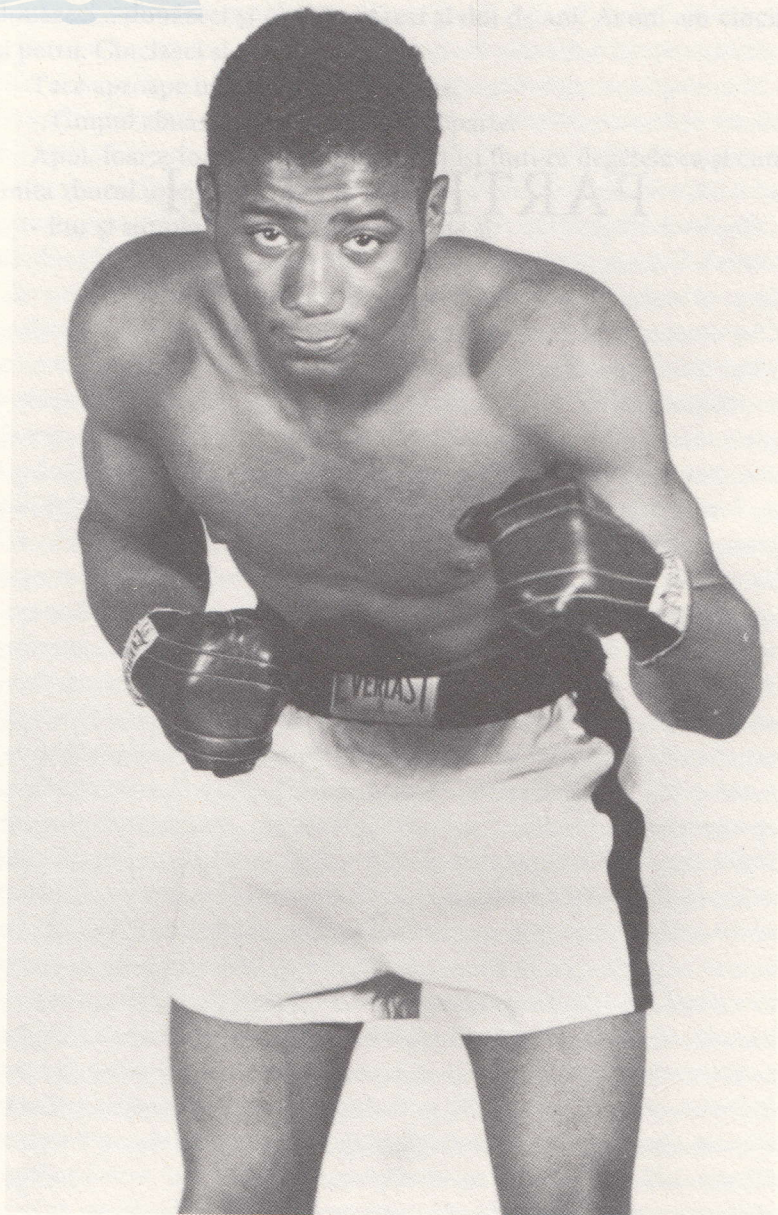
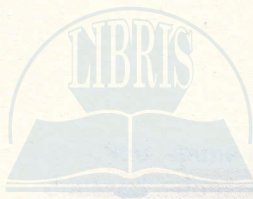
PARTEA A PATRA

13. „Salvează-mă, Joe Louis!”	251
14. Împușcătura	265
15. Pumnul ancoră	283
16. Ce contează numele?	299

Epilog: Bătrâni la gura sobei	317
Postfață	341
Note referitoare la surse și Mulțumiri	345

PARTEA ÎNTÂI

UPI/CORBIS-BETTMANN

Floyd Patterson, 1954.

CAPITOLUL 1

Faust

25 SEPTEMBRIE, 1962

ÎN DIMINEAȚA MECIULUI, CAMPIONUL MONDIAL la categoria grea și-a împachetat geanta ca un învins. În ciuda vitezei pumnilor săi, în ciuda nenumăratelor ore petrecute în sala de antrenament, Floyd Patterson era cel mai nesigur deținător al titlului din istoria categoriei. Întotdeauna au existat învinși, adversari profesioniști aduși în ring doar pentru a încasa, necunoscuți care sufereau la fel ca el, tipi pentru care victoria nu însemna altceva decât o amânare temporară a înfrângerii și a umilinței. Dar el era campionul, cel mai tânăr pugilist care câștigase vreodată titlul mondial.

În ultimele săptămâni de antrenament, Patterson obișnuia să stea întins pe pat, într-o cabană din zona rurală a statului Illinois, pe jumătate adormit, ascultând discul „Music for Lovers Only”. Dacă avea noroc, se vedea câștigând, sărind din ghemuit și lovindu-l pe Sonny Liston cu faimosul său *kangaroo punch*, o stângă rapidă executată cu o viteză și o energie atât de mari încât întotdeauna era posibil ca Patterson să treacă de ținta sa printre corzile ringului și să aterizeze peste costumele elegante din rândul întâi. Dacă pumnul se va lipi, așa cum se întâmplase de multe ori, Patterson va deveni băiatul de aur. Poate că va aștepta puțin până să-și asume un asemenea risc, cel

puțin câteva runde, până când va vedea că Liston începe să obosească, dar va face pasul decisiv destul de repede. Apoi va continua fără pauză, punându-și adversarul la pământ cu un upercut de dreapta, un cross¹⁶, un croșeu. Patterson nu putea să se bazeze doar pe forța unui singur pumn, nu împotriva lui Liston, a cărui înfățișare sugera o tărie de fier. Trebuia să se bazeze pe marele său talent, pe darul său: pe viteză.

Patterson știa că trebuie să aibă grijă: directa de stânga a lui Liston era la fel de puternică precum cross-ul altor pugiliști. Într-un meci împotriva lui Wayne Bethea, Liston își folosisese directa atât de bine încât, la finalul partidei, pugilistul fusese cărat pe brațe la vestiare. Când i-au scos proteza, aceasta a ieșit din gură împreună cu alți șapte dinți, iar sângele îi curgea șiroaie din ureche. Meciul durase doar 58 de secunde. Așa că Patterson trebuia să-și păstreze calmul, să boxeze, să intre pe sub pumnul lui Liston și să îl lovească la corp.

- Chiar am crezut că îl voi putea bate, mi-a mărturisit Patterson aproape patruzeci de ani mai târziu. Și acum mă mai gândesc la meciul acela, încercând să găsesc o cale de a-l învinge. Amuzant, nu-i așa?

Dar Patterson nu avea nicio șansă. Cus D'Amato, mentorul său încă de când începuse să boxeze, la vârsta de 14 ani, evitase ani de zile această luptă, preferând în schimb să-l pună în fața unor adversari mai slabi. D'Amato, care arăta ca o combinație între împăratul Hadrian și Jimmy Cagney¹⁷, s-a folosit de autoritatea și statutul său în fața jurnaliștilor pentru a specula din greu cu privire la legăturile lui Liston cu Mafia. În plus, de parcă ar fi fost asistent social, D'Amato vorbea într-una despre nevoia de reabilitare și necesitatea ca Sonny să stea în banca lui, să dovedească că e o persoană civilizată și să rămână așa dacă vrea o șansă la titlu. Patterson știa însă foarte bine că, în sinea lui, D'Amato credea că nu are nicio șansă în fața lui Liston. Și alții aveau aceeași părere. Unii dintre foștii campioni mondiali, printre care Rocky Marciano și Joe Louis, veniseră la Chicago pentru meci și, de cum coborâseră din avion, le declaraseră reporterilor că challenger-ul e prea puternic și prea rău ca să piardă în fața campionului.

¹⁶ Lovitură dată cu brațul dominant în momentul în care adversarul lovește cu brațul opus. Lovitura trece peste brațul dominant, de unde provine și numele (cross = cruciș) (n.r.).

¹⁷ James Francis Cagney, Jr. (17 iulie 1899 – 30 martie 1986), actor de film american, apreciat pentru o gamă largă de roluri (n.t.).

Firește, aproape toată lumea ținea cu Floyd, dar această susținere era pur sentimentală: jurnaliștii îl plăceau pentru că era întotdeauna foarte cooperant, deschis și politicos. NAACP îl susținea pentru că era un tip care se implica în lupta pentru drepturile civile, un integraționist¹⁸, un gentleman reformator, în timp ce Liston, un fost pușcăriaș, proiecta o imagine pe care toate ziarele o numeau „un exemplu prost pentru tineretul american”. Prognosticul lui Jackie Robinson¹⁹ cum că Patterson îl va „demola” pe Liston se baza mai mult pe speranțele sale politice decât pe cunoștințele de box.

Patterson era hotărât, ca întotdeauna, să fie de bună credință, politicos, să facă ceea ce trebuie. Liston fusese considerat de multă vreme cel mai important pretendent la titlu. E adevărat că fusese închis pentru jaf armat, dar își ispășise pedeapsa și merita o a doua șansă. Patterson și-a adus și el contribuția la această idee.

- Liston a plătit pentru ceea ce a făcut, a spus el. Dacă va avea puterea să câștige centura, calitățile sale vor ieși la suprafață. Cred că veți vedea un alt Liston.

Dar cel puțin la momentul respectiv, Liston nu intenționa să trădeze vreo urmă de apreciere:

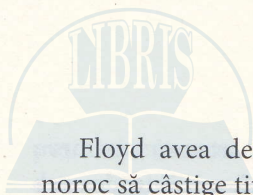
- Mi-ar plăcea să trec cu camionul peste el, a spus challenger-ul.

Și astfel, gândindu-se la înfrângere, Floyd s-a pregătit. Și-a umplut geanta și un rucsac cu haine, mâncare și o mică recuzită pentru deghizare – o barbă și o mustață făcute la comandă. Desigur, dacă va câștiga, va da interviuri presei și se va întoarce la hotel pentru a sărbători victoria. În caz contrar, va pleca deghizat din Comiskey Park și va conduce toată noaptea până la tabăra sa de antrenament din nordul New York-ului.

Așa se întâmpla mereu cu Floyd. Frica, în special teama de înfrângere, îl consuma. Avea titlul care-i dădea dreptul să se numească cel mai dur om de pe planetă, dar el cu greu credea acest lucru. Era campion așa cum Chester A. Arthur fusese președinte. „Nu sunt un mare campion”, spunea el. „Sunt doar un campion.” Existau oameni care se întrebau dacă nu cumva Floyd e prea sensibil, un nevrotic în pantaloni de pugilist. Unii dintre reporterii veniți din Anglia îl numeau Freud Patterson.

¹⁸ Activist care milita pentru integrarea persoanelor de culoare în societatea americană (n.t.).

¹⁹ Jack Roosevelt "Jackie" Robinson, primul jucător de baseball afro-american care a jucat în ligile majore americane (n.t.).

Floyd avea destule motive să se îndoiască de el. Chiar avusese noroc să câștige titlul, în noiembrie 1956, împotriva lui Archie Moore. Moore era cel mai viclean dintre luptători dar, la fel ca Patterson, era cam mic pentru un pugilist de categorie grea și era deja un tataie de 40 de ani la momentul luptei. După câștigarea titlului, Patterson nu a arătat niciodată aroganța unui campion al greilor. Nu s-a comportat niciodată disprețuitor. Ochii lui erau triști și vulnerabili, ochi visători de adolescent părăsit. E drept, fizicul său era vânos, avea corpul unui muncitor, un corp absolut „credibil”, dar Floyd-omul nu părea de neînvinș.

În cel mai bun caz, Patterson s-ar fi încadrat la categoria semigrea, părea că acumulasă masă musculară doar pentru a intra în divizia greilor. La momentul luptei, Liston avea 97 de kg iar Patterson 85. În box, dacă adversarii sunt la fel de talentați, se aplică regulile fizicii și, la fel ca în cazul ciocnirii dintre două vehicule, puterea mai mare o are forța mai mare, omul mai mare, camionul. Tendința naturală a lui Patterson era să fie chiar mai mic. „Dacă-l punem să țină regim”, spusese antrenorul său, Dan Florio, „vom avea în curând un pugilist de talie mijlocie.”

Patterson nu-și apăruse niciodată titlul împotriva unui luptător atât de puternic precum Liston. D'Amato îl pusese față în față cu Pete Rademacher, un campion olimpic ce lupta pentru prima dată ca profesionist, și cu Brian London, genul de englez butucănos care sângerează răuri întregi pe pieptul său alb. Poate că cel mai important adversar înainte de Liston fusese Roy Harris, din orașul Cut and Shoot, Texas. După cum ziarele s-au bucurat să arate (deoarece meciul în sine nu promitea prea multe cu excepția unui exotism rustic), Harris crescuse luptându-se cu aligatorii dintr-o mlaștină aflată în apropierea casei sale, cunoscută drept Big Thicket. De asemenea, era înrudit cu un unchi Cleve și cu verii Hominy, Coon și Armadillo. Pe scurt, Harris a fost un aranjament publicitar, dar cu toate acestea Floyd a avut nevoie de 13 runde ca să-l învingă. Liston l-a distrus pe Harris din prima rundă.

Așadar, oricât de mult își derulase în minte scenariul victoriei și oricât de mult se antrenase, Patterson era pregătit să piardă. Fizic sau psihic, nu avea niciun avantaj considerabil de partea sa. Pierduse în fața unora care erau în mod sigur mai slabi decât Liston – prima dată în fața lui Joey Maxim în 1954, iar apoi, din postura de campion,

fusese învins de Ingemar Johansson în 1959. Nu reacționase cu furie, așa cum fac majoritatea greilor, ci intrase în depresie și se retrăsese o perioadă prelungită. După înfrângerea din meciul cu Maxim - o decizie controversată - Floyd se închisese în apartamentul său și rămăsese acolo timp de câteva zile.

Împotriva lui Johansson, umilința a fost cu mult mai mare, deoarece meciul a fost mult mai urmărit. Apărându-și titlul pe Yankee Stadium, Floyd a fost pus la pământ iar și iar, ca într-o luptă nemiloasă de stradă. Deși era un pugilist rapid, Patterson nu și-a făcut nicio clipă jocul împotriva lui Johansson. A înghețat, iar adversarul său, un suedez voinic dar modest ca talent, a declanșat „tunetele și fulgerele”, cum le numeau cei din tabăra lui. După primul knockout, Floyd s-a ridicat de jos și a început să meargă ca prin vis către colțul lui. Plecând din colțul neutru, Johansson a venit din lateral și l-a pus din nou la pământ. Atacul te făcea să te gândești mai puțin la box și mai mult la atacul unui bețiv nervos care îi crapă capul altuia cu o sticlă de bere. La al patrulea knockout, pe când Patterson se târa pe podeaua ringului, l-a zărit printre corzi pe John Wayne, care stătea în primul rând. Uitându-se insistent la actor, Floyd s-a rușinat. Rușinea era emoția care îl caracteriza de obicei și aceasta nu fusese niciodată mai pregnantă ca acum. Lupta nici măcar nu se terminase și el începuse deja să se întrebe dacă nu cumva toate realizările lui - titlul, apartenența la o lume mai bună decât cea în care copilărise - erau acum în pericol. În primul rând, meritase el toate astea? Ce avea să creadă John Wayne despre el? Arbitrul, Ruby Goldstein, a oprit meciul după ce Patterson a căzut la pământ pentru a șaptea oară.

Floyd voia să se ascundă, dar nicio ascunzătoare nu i se părea potrivită. Nu avea nicio mască pentru a se deghiza, așa că a împrumutat o pălărie de la cineva din echipa lui și a îndesat-o pe cap ca și cum ar fi vrut să-l acopere cu totul. Și-a lăsat prietenii și familia să îl îmbrățișeze, să îl consoleze, dar ura mila lor. Abia aștepta să rămână singur. Când în sfârșit au plecat cu toții, familia, prietenii și reporterii, Floyd a plecat spre casa lui din New York. Zi după zi a stat în sufragerie cu draperiile trase.

- Credeam că viața mea s-a sfârșit, mi-a mărturisit ulterior Patterson.

Se afla la un pas de locul în care își începuse cariera, la un pas de Bedford-Stuyvesant, ghetoul în care copilărise. Se simțea de parcă în

HOWARD L. BINGHAM

New York, 1964. Cu Elijah Muhammad.

CAPITOLUL 7

Secrete

ÎN 1962 CLAY ERA DEJA UN PRETENDENT DE TOP la titlul categoriei grele, iar reputația lui se baza atât pe felul său de a fi, pe personajul pe care și-l crease, cât și pe abilitățile lui sportive.

- Circulau zvonuri cum că aș fi ceva ce lumea nu mai văzuse niciodată, a spus el zeci de ani mai târziu.

În ciuda reveriilor din sala de clasă și a faptului că încă avea dificultăți în citirea unei cărți sau a bilanțului financiar, Clay era probabil cel mai conștient tânăr de valoarea lui din întreaga țară. La fel ca cei mai inteligenți politicieni sau actori, Clay deținea controlul complet chiar și în situațiile cele mai scandaloase.

- Unde crezi că ajungeam dacă n-aș fi știut cum să strig și să urlu astfel încât să atrag atenția publicului? a spus el. Aș fi fost sărac și probabil aș fi rămas tot în orașul meu, spălând ferestre sau poate lucrând ca liftier și spunând da, domnule și nu, domnule, știind care-mi e locul.

În acea vreme, comentariile lui Clay cu privire la divizarea societății americane pe tema rasismului erau frecvente, dar prudente. Adevărul e că avea un secret. Încă dinainte de a câștiga medalia de aur la Roma, puștiul devenise fascinat de activitatea unei secte numite Nation of Islam, cunoscută mai bine drept Black Muslims

(„Musulmanii negri“). Clay auzise prima dată de grup în 1959, când a mers la Chicago pentru un meci de Golden Gloves. Chicago era orașul în care Nation își avea sediul, acolo se afla și liderul ei, Elijah Muhammad, iar Clay s-a ciocnit de musulmani în South Side. Mătușa lui își amintește că s-a întors în Louisville cu un disc al predicilor lui Muhammad. Apoi, în primăvară, înainte de Jocurile Olimpice, Clay a citit un ziar oficial al grupării, numit *Muhammad Speaks*. A fost impresionat de ce scria acolo și de principiile musulmane referitoare la mândrie și separatism.

- Musulmanii erau practic necunoscuți în Louisville în zilele acelea, a spus colegul său de școală, Lamont Johnson. Aveau un loc al lor, un templu păzit de un negru cu pete albe pe piele, dar nimănui nu-i păsa. Nimeni nu auzise de ei, despre felul în care trăiau, ce anume credeau. Nu aveau încă un impact atât de mare încât să sperie lumea în 1959.

Clay a uimit-o pe profesoara lui de engleză de la liceul Central High atunci când i-a spus că ar vrea să-și scrie lucrarea finală despre Black Muslims. Subiectul i-a fost refuzat. Niciodată nu a lăsat să se observe faptul că interesul lui ar fi mai mult decât o curiozitate trecătoare de școlar. Dar ceva rezonase în mintea sa, îl impresionaseră disciplina și comportamentul musulmanilor, simțul lor ierarhic, bărbăția și respectul, refuzul de a fuma, de a bea sau de a petrece, mândria lor rasială.

După ce s-a întors de la Roma, Clay a participat la întâlnirile NAACP, CORE și Nation of Islam din diferite orașe. Alți sportivi, precum Curt Flood și Bill White de la St. Louis Cardinals, se opriseră și ei să asculte predicile musulmanilor, dar plecaseră după câteva minute de retorică referitoare la „diavolii cu ochi albaștri”. Dar Clay a fost impresionat de musulmani într-un fel în care nu reușise să o facă niciun alt grup sau biserica.

- Cel mai clar lucru pe care l-am găsit în biserici a fost separarea raselor, a spus el ani mai târziu. Ei bine, acum învățăm să-mi accept rasa și să fiu eu însumi. Acum știu că noi suntem urmașii omului original și cei mai buni de pe planetă, iar femeile noastre sunt reginele acesteia.

În martie 1961, după ce s-a mutat în Miami, Cassius a întâlnit un om pe stradă, cunoscut sub numele de Captain Sam – Sam Saxon, un tip care stătea prin sălile de biliard, un luptător de stradă, care se

transformase total pe la mijlocul anilor '50, după ce îl auzise pe Elijah Muhammad vorbind, și hotărâse să se alăture grupului. După câteva peregrinări prin Chicago, Captain Sam plecase la Miami ca să țină predici. Liderul comunității musulmane din oraș era Ishmael Sabakhan, iar Saxon spunea că „Mesagerul”, Elijah Muhammad, voia ca el să fie căpitanul lui Sabakhan. Atunci când nu recruta noi membri sau nu vindea exemplare din *Muhammad Speaks* pe stradă, Saxon făcea rost de bani la circuitele de curse din Miami: Hialeah, Gulfstream, Tropical Park. În sălile de baie primea bacșișuri pentru că le întindea prosoape albilor, le lustruia pantofii sau să le dădea Bromo-Seltzer pentru dureri.

Captain Sam și Clay au început să vorbească despre Elijah Muhammad. Saxon a fost surprins să afle că tânărul auzise despre grup, că știa ceva despre ei.

- Hei, chiar știi multe, a spus el.

- Ei bine, nu am fost în templu, dar știu despre ce vorbești, a răspuns Clay.

Cassius s-a prezentat și i-a spus lui Saxon (așa cum le spunea tuturor) că în curând avea să devină campionul mondial la categoria grea. L-a invitat pe Saxon la el acasă ca să se uite pe albumul său cu articole din ziare. Saxon a fost de acord, iar din discuțiile lor a observat felul în care Clay vorbea despre musulmani. Deși era nepregătit, părea foarte interesat, așa că Saxon l-a invitat la o întâlnire în moscheea din zonă.

Predicatorul, un bărbat numit Fratele John, a ținut o predică despre identitatea persoanelor de culoare. Această predică va deveni ulterior, cuvânt cu cuvânt, o piesă fundamentală pentru identitatea lui Muhammad Ali.

- De ce suntem numiți negri? a predicat Fratele John. Este metoda albilor de a ne lua identitatea. Dacă vezi un chinez că se apropie, știi că e din China. Dacă vezi un cubanez, știi că el vine din Cuba. Dacă vezi un canadian, știi că el vine din Canada. Dar ce țară este numită Negro?

Apoi Fratele John a vorbit despre numele americanilor negri care erau nume de sclavi, nume care nu aveau nicio obârșie, nume care ștergeau descendența unui negru.

- A devenit clar la lumina zilei pentru mine, i-a spus Ali scriitorului Thomas Hauser mulți ani mai târziu, când au colaborat la biografia lui. Aș fi putut să întind mâna și să palpez ceea ce spunea Fratele John.

Nu erau predicile de la biserică, unde trebuia să am credința că ceea ce spune preotul e corect. Și mi-am spus: *Cassius Marcellus Clay a fost un alb din Kentucky care l-a deținut pe străbunicul meu și l-a botezat după el. Apoi bunicul meu a moștenit numele, apoi tatăl meu, iar acum eu.*

Din acel moment, Clay a început să caute mai multe informații despre Nation of Islam. A început să citească ziarul *Muhammad Speaks*, a ascultat albumul *A White Man's Heaven Is a Black Man's Hell* (Raiul unui alb este iadul unui negru) și, cel mai mult, a început să-și petreacă timpul cu musulmanii, care au văzut în el un recrut valoros. Jeremiah Shabazz, conducătorul regional al grupului, stabilit în Atlanta, a venit până la Miami ca să-l întâlnească pe Clay. I-a spus că în China Buddha seamănă cu un chinez, iar europenii și americanii slăvesc un Hristos alb. De ce americanii negri nu slăvesc un Dumnezeu negru? De ce și-a pierdut timpul un negru precum Cassius Clay Sr. pictând un Iisus alb? Shabazz i-a mai spus că, din punctul de vedere al Nation of Islam, Dumnezeu e negru. I-a ținut lecții despre istoria sclaviei, spunându-i că nu poate exista un diavol mai rău pe pământ decât acela care îi persecuta pe negri, care-i pune în lanțuri și-i obliga să construiască America în timp ce-i subjuga, pe ei și pe copiii lor. I-a spus că biserica în care a crescut era într-un fel tot o formă de sclavie, o formă sofisticată de pacificare, un mod de a-l menține pe negru cântând și plângând în zilele de duminică, în loc să mărșăluiească pe străzi pentru libertatea lui. I-a spus tânărului cât de nesăbuite erau mișcările pentru drepturile civile, cât de ridicol era ca negrii să se lase gazați și bătuți în plină stradă, mușcați de câini, doborâți de jeturi de apă, totul pentru a-i impresiona pe albi; cât de prostesc era să implore pentru libertățile lor, pentru ceea ce li se cuvenea. Predicatorii din Nation of Islam făceau apel la o modalitate de opoziție necompromițătoare, o opoziție prin toate mijloacele necesare.

- Toată lumea poate să stea⁴⁸, a spus discipolul lui Elijah, Malcolm X, criticând marșurile libertății organizate de Martin Luther King și protestele pașnice. O bătrână poate să stea. Un laș poate să stea. Dar e nevoie de un bărbat ca să se ridice.

Nation of Islam, spunea Malcolm, refuză să stea și să fie bătută.

⁴⁸ Referire la *Sit-in Movement*, mișcarea nonviolentă prin care negrii erau încurajați să intre în localurile albilor, să se așeze la masă și, dacă servirea le-ar fi fost refuzată, să stea acolo liniștiți și să aștepte să fie serviți, în ciuda amenințărilor și încercărilor de intimidare (n.r.).